

Stijn ter Braak, **My bathroom** (2021), detail.

Kunstenaar Stijn ter Braak tilt sinterklaassurprises naar een hoger plan

Recensie Galerie

Stijn ter Braak. T/m 30 januari bij Galerie Mieke van Schaijk, 's-Hertogenbosch. Inl: miekevanschaijk.nl
●●●●○

Stijn ter Braak (1995) tilt als kunstenaar het knutselen van sinterklaassurprises naar een hoger plan. Hij maakt alledaagse stilleventjes van papier, karton, bouw- en huisafval, waarbij hij - beeldhouwer en schilder tegelijk - de driedimensionale suggestie nog een laatste zetje geeft met verf. Bij Galerie Mieke van Schaijk in Den Bosch toont Ter Braak een stilleven waar je in kunt. Zijn complete Antwerpse badkamer heeft hij er op ware grootte nagebouwd, inclusief intieme details als medicijnenstrips,

een contactlenzenbakje, een condoomverpakking en de tampons van zijn vriendin. Niets in het vertrek is wat het lijkt, alles is met plezier en vernuft bij elkaar geknutseld uit andere materialen. De kraan is van karton en aluminiumfolie. De hangende handdoek is van donkergrijs gespoten kunstgras. Een after-shaveflesje is een omgekeerd portglaasje met een afgezaagd stukje pvc-buis als dop. Zelfs de langpootspin in de hoek is niet echt: dat is een druppel hard geworden lijm die een paar bezemharen bijeen houdt.

Het is beslist geen hyperrealistische installatie. Je waant je in een badkamer, maar van dichtbij is aan alles duidelijk het handwerk af te zien, zoals je in een impressionistisch schilderij ook altijd verf en voorstelling tegelijk waarneemt. On-

dertussen blijft de illusie op volle kracht doorwerken, misschien wel vooral dankzij Ter Braaks aandacht voor de vele, vele details in de badkamer: vuil geworden kitnaden in de douchekabine, sokken onder de verwarming, een staartje tandpasta dat aan de tube hangt. Een beschilderd stuk karton op de vloer ga je pas echt als een badmat zien door het omgeklapte hoekje. Het is die veelheid aan kleinigheden die de levens-echtheid bepaalt, niet de precisie van de uitvoering. En eigenlijk is dit alles nog maar het halve werk. Er zit ook nog een geweldige *mindfuck* in de installatie die de kleine tentoonstelling onvergetelijk maakt. Om die te ervaren moet u zelf naar Den Bosch.

Gijsbert van der Wal

Wéér een Call of Duty-achtbaan

Recensie Game

Call of Duty: Vanguard. Door: Sledgehammer Games. Uitgever: Activision. Gespeeld op PS5, voor PS4/5, Xbox One/Series X|S, pc. 59,99 euro
●●○○○

Call of Duty is al lang een soort jaarlijks moetje voor de om discriminatie op de werkvloer in opspraak geraakte uitgever Activision. Soms leidt dat tot interessante vernieuwingen, zoals het *Fortnite*-achtige *Call of Duty: Warzone*. Vaker rolt er een ongeïnspireerde hap uit - zoals het nieuwe *Call of Duty: Vanguard*.

Toegegeven: sommige onderdelen van Vanguard kan je moeilijk als nieuwe game zien. . De multiplayer-modi, waarin spelers het tegen elkaar

kunnen opnemen, zijn karig en tonen eigenlijk geen verandering tegenover wat *Black Ops Cold War* vorig jaar mocht aanbieden.

Goed, de game speelt net zo verdienstelijk als zijn voorgangers. Ditmaal kun je van tevoren aangeven hoeveel adrenaline je wil: met een druk op de knop vraag je het systeem om snelle actie of trage tactiek. Handig, maar revolutionair is het niet.

Datzelfde kan gezegd worden voor het verhaal, dat zoals altijd in zo'n acht uur kan worden uitgespeeld. Call of Duty wil dit keer stunts met sterke personages, maar doet dat klungelig. Het is de Tweede Wereldoorlog, en jij bent onderdeel van een multicultureel team dat in de nadagen van het Derde Rijk op het spoor komt van een geheimzinnig Nazi-complot. Binnen een uur belandt het team in de krochten van een

Berlijnse gevangenis. Lord of the Rings-acteur Dominic Monaghan vertolkt hier afleidend realistisch een Duitse officier, die het team verhoort.

Wat daarop volgt zijn missies op basis van de verhalen van de verschillende teamleden. Het sterkste fragment is dat van scherpschutter Polina Petrova. Kort krijgen we een mooie schets te zien van een Stalingrad in crisis. Andere fragmenten, zoals dat van een Amerikaanse piloot of de Britse teamleider Arthur Kingsley spreken minder tot de verbeelding.

Geen van de personages springt echt goed uit de verf. En zonder dat unieke verkooppunt blijft gewóón Call of Duty achter: een achtbaan die je één keer speelt, en waar je vervolgens nooit meer aan denkt.

Len Maessen

Minke Verdonk in *De slapelozen*.

BEELD KRO-NCRV

Intieme scènes in wegdoezelprogramma

Soms is een mens onbedoeld respectloos. Waarschijnlijk was de middag net te spannend geweest, had ik me iets te comfortabel voor mijn toestel geïnstalleerd en wellicht was er sprake van een variant op de Pavlov-reactie. Bovendien ben ik, nu ja, een natuurtalent. Toen ik bovenkwam uit mijn sluimer, bleek er een handvol vlaggen van de weggeslapen eerste aflevering van *De slapelozen* tot mij te zijn doorgedrongen. Dat de oermens geen woord voor slapeloosheid had. Een vrouw gaf midden in de nacht haar keuken een grote beurt. Een visser besprak zijn minimalistische slaapschema als hij zeven dagen op zee was.

Gelukkig kreeg ik dinsdag kans op revanche. Deze week wordt elke dag een aflevering van *De slapelozen* (KRO-NCRV) uitgezonden, een televisievariant op het nachtradioprogramma dat Frits Spits in augustus tussen twee en drie uur maakte over de nachtwakende mens. We zien beelden uit de radiostudio terwijl de camera tussendoor langsgaat bij mensen die in de radioversie slechts te horen waren - dit alles met behoud van de gedempte klanken die bij de nacht horen.

Spits, die niet altijd goed slaapt, had somnologe Sigrid Pillen op bezoek die uitlegde dat ze voor dit nachtoptrreden had 'voorgeslapen', iets wat dokters wel vaker doen voor hun nachtdiensten. De presentator wilde weten hoe belangrijk de liefde voor het slapen is, waarna Pillen uitlegde dat mensen graag samen slapen en daarvoor zelfs de onvermijdelijke 'verstoring' (omdraaien, snurken, uit bed gaan) voor lief nemen: „Alleen slaap je beter, maar samen slaap je fijner.”

Dat konden we van dichtbij zien in een reportage over een jonge vrouw die anderhalf jaar geleden weduwe was geworden. Ze had er nachtelijke paniekaanvallen aan overgehouden. Het programma zette een camera naast haar bed en daar zagen we haar bij nacht en ontij met open ogen op haar rug liggen. Uiteindelijk greep ze dekbed, kussen en telefoon om te verkasen naar de bank in de woonkamer: „Daar zijn meer dingen om naar te kijken.”

Ok Minke Verdonk had de camera's van *De slapelozen* in haar slaapkamer toegelaten. Zij wordt al dertien jaar lang elke nacht een paar maal wakker geroepen door haar zoon Casper, die last heeft van spasmen en zich niet zelf kan omdraaien in bed. Haar man kan niet helpen, legde ze uit, want hij heeft reumatische klachten en slaapt slecht weer in nadat hij is gewekt. Een paar keer zagen we dezelfde scène: de opflikkerende babyfoon op het nachtkastje, Verdonk die bij het eerste „Mama!” uit bed glijdt.

Op het volgende beeld stapt ze de kinderkamer binnen, soms scharrelt de hond des huizes met haar mee. Daar voltrekt zich een liefdevolle choreografie. Ze knipt een lampje aan, klapt het hek van het bed naar beneden, tilt Casper in een vloeiende beweging op en draait hem van zijn linkerzij op zijn rechterzij. In één beweging dekt ze hem weer toe, ze herschikt zachtjes een been. Een allerintiemst ritueel in halfslaap tussen moeder en zoon, dat zich in deze slaapkamer duizend maal per jaar voltrekt. Ze hebben het er nooit over; één keer heeft Casper tegen een oppas gezegd dat hij zich een beetje bezwaard voelt.

Bijna zo mooi was de nachtmelker: een boer die zijn koeien graag aan het begin van de nacht melkt en ze dan eerst met een lampje uit de wei komt halen. „Zodra ze mijn kar horen komen ze omhoog. Ze rekken zich wat, ze strekken zich wat, ze mesten heel vaak en komen gras etend naar voren.” Inderdaad, deze Kees de Jong is een lyricus van het zuiverste water. In zijn stal raakt hij niet uitgepraat over de loomheid van het moment en de rust die uitgaat van „de zuigslag-rugslag-verhouding van de melkmachine”. Het is inderdaad een rustgevend geluid. Je kunt erbij wegdoezelen - zo dichtbij weet *De slapelozen* de nacht te brengen.

Arjen Fortuin